

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องการสร้างเรือลำภาไทยจำลองและการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อการสร้างรายได้ให้กับชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางศึกษาและสร้างผลงาน โดยผู้วิจัยได้ทำการสรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะดังนี้

สรุป

เรือลำภาที่สร้างโดยช่างฝีมือช่างไทยสามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. เรือลำภาไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา มีลักษณะเป็นเรือท้องแบน เสาเรือจำนวน 3 เสา มีใบเรือจำนวน 2 ใบ โดยใบเรือ 2 ใบนี้ใช้ไม้ไผ่สานเป็นตาเฉลวประกบทั้งสองด้าน ภายในใบเรือบุด้วยใบไม้ เช่นใบไผ่ ใบลาน เพื่อให้มีน้ำหนักเบา นอกจากนี้ยังมีใบเรือเล็ก 2 ใบอยู่ที่ปลายเสาหัวเรือ และตอนบนของเสากระโดงเรือ หัวเรือมีการเขียนลายราหู ท้ายเรือมีการเขียนลวดลายนกวาญุภักซ์ หรือลายนกกินทรี

2. เรือลำภาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีลักษณะเป็นเรือท้องแบน เสาเรือจำนวน 3 เสา มีใบเรือใหญ่ 3 ใบ มีใบเรือเล็ก 2 ใบอยู่ที่ปลายเสาหัวเรือ และตอนบนของเสากระโดงเรือ ใช้เพื่อช่วยในการเลี้ยว มีการเขียนลวดลายด้วยสีฉูดฉาดเช่นสีแดง สีเขียว ไว้ที่หัวเรือและท้ายเรือ โดยหัวเรือมีการเขียนลวดลายราหู ท้ายเรือมีลาย 3 ลายที่ใช้ในการเขียนคือ ลายนกวาญุภักซ์ ลายนกกินทรี และลายมังกร

3. เรือลำภาเชียงใหม่ มีลักษณะเป็นเรือท้องกลม มีรูปร่างอ้วนป้อมท้องเรือมีความจุมาก เสาเรือจำนวน 3 เสา มีใบเรือผ้าจำนวน 3 ใบ นอกจากนี้ยังมีใบเรือเล็ก 2 ใบอยู่ที่ปลายเสาหัวเรือ และตอนบนของเสากระโดงเรือใช้เพื่อช่วยในการเลี้ยว หัวเรือมีการเขียนลวดลายราหูด้วยสีแดง หรือสีเขียว ท้ายเรือมีการเขียนลวดลายมังกร

อภิปราย

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องการสร้างเรือสำเภาไทยจำลองและการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อการสร้างรายได้ให้กับชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ผู้ศึกษาผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายรูปแบบ ลวดลาย กรรมวิธีการผลิต และวัตถุดิบ ที่ใช้ในการสร้างเรือสำเภาจำลองได้ดังนี้

1. เรือสำเภาไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา

1.1 รูปแบบ

เรือสำเภาไทยสมัยกรุงศรีอยุธยามีลักษณะอ้วนป้อม ท้องแบน มีเสาเรือ 3 เสา และมีใบเรือจำนวน 2 ใบ ซึ่งทำจากไม้ไผ่ หรือกระจูดสานเป็นลายตาเขลวซึ่งมีการใส่ใบไม้เช่นใบไผ่หรือใบลานไว้ภายใน ซึ่งสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ ขาวมาลา (ม.ป.ป. : 220-221) ซึ่งกล่าวไว้ว่า เรือสำเภาไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นสำเภาแบบไหหลำ ตัวเรือเป็นเรือไม้ท้องกลม หัวท้ายตัด กราบข้างเรือสูงเพื่อป้องกันคลื่น บนดาดฟ้ามีประทุนสำหรับเป็นที่พักสำหรับนายเรือได้ก้งอยู่เป็นหลังๆทั้งตอนหัว ตอนท้าย และกลางลำเรือ เสากระโดงหรือเสาใบมีสองเสาขึ้นไป ภายในใบเรือแต่ละแผ่นบุด้วยใบไม้ เช่น ใบไผ่ หรือใบลาน เพื่อให้มีน้ำหนักเบา ไม้ประกบขอบใบใช้ไม้ไผ่ลำเล็กๆทั้งลำผ่าซีกประกบ ผูกถักด้วยหวายแน่นหนา มั่นคง มีน้ำหนักเบา ใบเรือเป็นแผ่นๆสามารถลดใบลงมาพับเก็บได้ เมื่อต้องการใช้จะใช้เชือกดึงผ่านรอกเชือกกระยางค์เป็นเชือกด้ายดิบควั่น รอกใช้ทำด้วยไม้สัก สมอเรือเป็นสมอไม้เนื้อแข็งมีน้ำหนักจมน้ำ เป็นสมอสองอันคู่ ประกบก้านสมอด้วยไม้ไผ่

1.2 ลวดลาย

ผู้วิจัยได้เลือกใช้ลวดลายราหูในการเขียนลายหัวเรือ และเลือกใช้ลวดลายนกอายุภักซ์ในการเขียนลายท้ายเรือ ซึ่งมีข้อมูลสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ ขาวมาลา (ม.ป.ป. : 220-221) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ที่หน้าตัดของหัวเรือเขียนรูปราหู คือเป็นรูปหน้ากากมีตา ปาก จมูก และที่หน้าตัดท้ายเรือเขียนเป็นรูปนกอายุภักซ์ นกอินทรี ที่หน้าตัดของหัวเรือเขียนรูปราหู คือเป็นรูปหน้ากากมีตา ปาก จมูก และที่หน้าตัดท้ายเรือเขียนเป็นรูปนกอายุภักซ์ นกอินทรี ที่หน้าตัดของหัวเรือเขียนรูปราหู คือเป็นรูปหน้ากากมีตา ปาก จมูก และที่หน้าตัดท้ายเรือเขียนเป็นรูปนกอายุภักซ์ นกอินทรี

1.3 กระบวนการผลิต

ผู้วิจัยผลิตเรือสำเภาจำลองโดยใช้เทคนิคการต่อเรือ ซึ่งโครงสร้างท้องเรือประกอบด้วย กระดุกงู และกง ตามแบบเรือสำเภาจริง ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐวุฒิ (2541: 71) ซึ่งกล่าวไว้ว่า นักโบราณคดีสำรวจพิจารณาจากเทคนิคการต่อเรือ ตลอดจนชนิดของไม้ที่ใช้ต่อเรือพบว่ามีทั้งเทคนิคการต่อเรือแบบจีน (ใช้ตะปูโลหะ ใช้ไม้สน) และเทคนิคการต่อเรือแบบลูกผสมระหว่างจีนกับเอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้ (ใช้ลูกประสักไม้แทนตะปูโลหะ) นักโบราณคดีสำรวจพิจารณาจากเทคนิคการต่อเรือตลอดจนชนิดของไม้ที่ใช้ต่อเรือพบว่า มีทั้งเทคนิคการต่อเรือแบบจีน (ใช้ตะปูโลหะ ใช้ไม้สน) และเทคนิคการต่อเรือแบบลูกผสมระหว่างจีน กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ใช้ลูกประสักไม้แทนตะปูโลหะ)

2. เรือสำเภาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

2.1 รูปแบบ

เรือสำเภาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นเรือที่มีลักษณะอ้วนป้อม มีเสากะโคงเรือจำนวน 3 เสา และมีใบเรือใหญ่จำนวน 3 ใบซึ่งเป็นใบผ้าแบบแขนชนิดมีพรวนใบ ซึ่งสอดคล้องกับ เงินตรา (2547: 14) และ ประวัติการทหารเรือไทย (2509: 48) ซึ่งกล่าวไว้ว่า เรือสำเภาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีลักษณะคล้ายเรือสำเภาของจีนในสมัยศตวรรษที่ 19 เป็นเรือขนาดใหญ่มี 3 เสา ใบบางชนิดที่มีพรวนใบ (ก้างใบ) ซึ่งมีลักษณะคล้ายพัดขนาดใหญ่ ใบเรือทำจากผ้าที่ทอพิเศษจากไหมมาทำเพื่อให้ใบเรือมีลักษณะเบา รูปลักษณะคล้ายเรือสำเภาของเมืองฟูเจี้ยนณฑลฮกเกี้ยน สำเภาขนาดใหญ่ที่ใช้เดินในทะเลเล็กส่วนใหญ่เป็นเรืออ้วนท้องแบน มีห้องกันน้ำเป็นตอนๆไปตลอดลำ ดาดฟ้าของเรือปูแบนตลอดหัวจรดท้าย

2.2 ลวดลาย

ผู้วิจัยได้เลือกใช้ลวดลายราหูในการเขียนลายหัวเรือ และเลือกใช้ลวดลายนกฟีนิกซ์ รูปมังกร และรูปไปิยเขียน ในการเขียนลายท้ายเรือ ซึ่งมีข้อมูลสอดคล้องกับ หนังสือประวัติการทหารเรือไทย (2509: 48) ซึ่งกล่าวไว้ว่า โดยเฉพาะตอนหัวเรือและท้ายเรือที่เป็นหน้าตัด เขียนเป็นรูปแปลกๆเช่นที่หน้าตัดของหัวเรือเขียนรูปราหู คือเป็นรูปหน้ากากมีตา ปาก จมูก ที่หน้าตัดท้ายเรือมีการเขียนเป็นเขียนรูปนกฟีนิกซ์ รูปมังกร และรูปไปิยเขียน อันเป็นเครื่องหมายแห่งความมีอำนาจ ความยิ่งใหญ่ และความร่ำรวย

2.3 กระบวนการผลิต

ผู้วิจัยผลิตเรือสำเภาจำลองโดยใช้เทคนิคการต่อเรือ ซึ่งโครงสร้างท้องเรือประกอบด้วย กระดุกู และกง ตามแบบเรือสำเภาจริง ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐวุฒิ (2541: 71) ซึ่งกล่าวไว้ว่า นักโบราณคดีสำรวจพิจารณาจากเทคนิคการต่อเรือ ตลอดจนชนิดของไม้ที่ใช้ต่อเรือพบว่า มีทั้งเทคนิคการต่อเรือแบบจีน (ใช้ตะปูโลหะ ใช้ไม้สน) และเทคนิคการต่อเรือแบบลูกผสมระหว่างจีนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ใช้ลูกประสักไม้แทนตะปูโลหะ) นักโบราณคดีสำรวจพิจารณาจากเทคนิคการต่อเรือตลอดจนชนิดของไม้ที่ใช้ต่อเรือพบว่า มีทั้งเทคนิคการต่อเรือแบบจีน (ใช้ตะปูโลหะ ใช้ไม้สน

) และเทคนิคการต่อเรือแบบลูกผสมระหว่างจีน กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ใช้ลูกประสักไม้แทนตะปูโลหะ)

3. เรือสำเภาเชื่อมได้

3.1 รูปแบบ

เรือสำเภาเชื่อมได้มีลักษณะอ้วนป้อม เป็นเรือ 3 เสา และมีใบเรือชนิดแฉวนมีพรวนใบ 3 ใบทำจากผ้า ซึ่งมีข้อมูลสอดคล้องกับ เงินตรา (2547 : 14) และ กำเนิดและวิวัฒนาการของเรือสำเภาในประเทศไทย (2546: ออนไลน์) ซึ่งกล่าวไว้ว่า เรือสำเภาเชื่อมได้เป็นเรือสำเภานขนาดใหญ่ มี 3 เสา ใช้ใบแฉวนชนิดที่มีพรวนใบ (ก้างใบ) ซึ่งมีลักษณะคล้ายพัดขนาดใหญ่ ใบเรือทำจากผ้าที่ทอพิเศษจากไหม เพื่อให้ใบเรือมีลักษณะเบา แล่นไปตามคลื่น (ใช้กับเรือสำเภา) เป็นเรือขนาดใหญ่มีสามเสา ใบเรือมีพรวนใบ(ก้างใบ)ที่ยาวตลอดความกว้างของใบและมีลักษณะตั้งเรียบซึ่งจะทำให้แล่นก้าวได้ดี พรวนใบแต่ละอันจะติดขอบข้างของใบข้างที่อยู่ห่างเสาทั้งนี้เพื่อให้บังคับใบได้ทุกส่วน ปลายพรวนใบด้านที่อยู่ใกล้เสาจะผูกยึดไว้กับเสากระโคง การออกแบบเชือกและเสาใบทั้งหมดนี้ เพื่อให้สามารถควบคุมใบเรือได้โดยสมบูรณ์ และเพื่อกระจายน้ำหนักของใบให้ลงไปที่เสากระโคงเรือ

3.2 ลวดลาย

ผู้วิจัยได้เลือกใช้ลวดลายราหูในการเขียนลายหัวเรือ และเลือกใช้ลวดลายมังกร ในการเขียนลายท้ายเรือ ซึ่งมีข้อมูลสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ ขาวมาลา (ม.ป.ป. : 220-221) และ กำเนิดและวิวัฒนาการของเรือสำเภาในประเทศไทย (2546: ออนไลน์) ซึ่งกล่าวไว้ว่า หัวเรือเขียนรูปราหู ที่หน้าตัดของท้ายเรือเขียนรูปมังกร อันเป็นเครื่องหมายแห่งความมีอำนาจ ความยิ่งใหญ่ และความร่ำรวย

3.3 กระบวนการผลิต

ผู้วิจัยผลิตเรือสำเภาจำลองโดยใช้เทคนิคการต่อเรือแบบขอบชนขอบ เนื่องจากตัวเรือไม่มีกระดูกท้องเรือจึงติดอยู่กับผนังกันน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับ กำเนิดและวิวัฒนาการของเรือสำเภาในประเทศไทย (2546: ออนไลน์) สำหรับเรือสำเภาท้องแบนไม่มีกระดูกและกง ตัวเรือจะยึดอยู่กับผนังกันห้องตามขวางของเรือ โดยใช้แผ่นกระดานตียึดไว้อย่างแข็งแรง จึงเท่ากับเป็นการแบ่งตัวเรือออกเป็นห้องๆ และผนังกันห้องยังมีประโยชน์เวลาที่เรือรั่ว เพราะน้ำจะขังอยู่ในห้องที่รั่วเท่านั้น ทำให้สามารถทำการซ่อมแซมได้ง่าย และยังช่วยไม่ให้น้ำท่วมสินค้าในห้องอื่นๆอีกด้วย